

L. RINKEMA

Orgelmaker

AEweg 10 - WOLDENDORP (Gr.)

Stemmingen

Reparaties

Electr. Windmachines

Harmoniums

Giro No. 89176

PROV. MUSEUM V. DRENTHE

INGEKOMEN

15 aug 1965

Den. Orgel

No. 1090

Gasselte

WOLDENDORP,

13 - 8

1965

Betreft
Orgel Herv. kerk
Gasselte.

De Heer Directeur
van het provincie museum van Drenthe
Assen.

Weld. Heer

In antwoord op Uw schrijven van 19-5 '65 en het keuringsrapport
het volgende: Bij de uitvoering van de werkzaamheden aan het
orgel heb ik mijn offerte van 10-2 '62 als basis genomen en me laten
leiden door de daarin genoemde samenvallende punten, eerder in de
offerte breder omschreven, het gehele werk omvattende.

Die punten ladt ik hier nog volgen:

1. Mitnemen van de pijpen en elders opbergen en afdekken van de windlade.
2. Klavier invoeren en pedaal bijstellen.
3. Met- en andere armen en diverse beurtlingen vernieuwen.
4. Eventueel alle koperdraad verbindingen vernieuwen.
5. Pypwerk herstellen en intoneren.
6. Frontpijpen alumineren
7. Houtworm bestrijden
8. Orgel geheel schoonmaken.

Mochten tijdens de werkzaamheden nog ernstige gebreken, die
niet in dit rapport zijn genoemd, aan het licht komen, dan zullen die
extra verrekenend moeten worden.

Tijdens de werkzaamheden ontving ik de opdracht tot
a verlenging van het klavier met 5 toetsen plus mechaniek en pijpen
& het bij plaatsen van een Signaller (welke laatste later weer werd terug-
door Anders 24 gevoerd.

Als ik daar het keuings rapport naast leg, kan ik niet inzien, op alle daarin genoemde punten in gebreke te zijn gebleven.

Ik ben er van uitgegaan het orgel in zijn bestaande functie, vorm, samenstelling en toedamigheid te verbeteren (zoals in de offerte omschreven) zonder aan het bestaande iets te veranderen.

Ik meen de op mij genomen opdracht naar behoren te hebben volbracht, uitgezonderd punt 5 (zie ommerijde): forstellen van het pijpwerk en intoneren - en dan in het bij zonder het metalen pijpwerk en snijermate de intonatie.

Ik heb de Heer Meyer (organist) inbrekingen gemaagd over de toestand van het orgel en het deze week het orgel eens bekeken.

Hat heeft me wel een andere bijk op het rapport gegeven.

1 Bij orgel, waar een toren afdekking ontbreekt, wordt er lang niet altijd een aangebracht bij werkzaamheden aan het orgel, wat voor het stof wel geneest is. Als de Restaur. Comm. het nodig acht, kan een afdekking nog aangebracht worden, maar is niet geheel achter het front nog te werken.

2 De windruimte blijft bij werkzaamheden van deze omvang meestal ongewijzigd. Wijziging zou ook het intoneerwerk veel omvangrijker maken.

3 en 5 De verzorging van het ^{metalen} pijpwerk wat betreft de reparatie is inderdaad niet geheel tot zijn recht gekomen door onvoorziene, bijkomende omstandigheden, waarvan ik de gevolgen en omvang tijdens de werkzaamheden niet ten volle heb voorzien, maar die er daardoor ook toe hebben geleid, dat dit deel van het werk me niet ten volle heeft bevredigd. Ik had me dan ook al vorgenommen bij een eventueel eerskomende stemming van het orgel dit volledig af te werken, en dan alleen de kosten van het stemmen te berekenen.

L. RINKEMA
WOLDENDORP

Ongeveer 26 metalen pijpen zijn aan de bovenkant min of meer in ge-
scheurd en zullen nog hersteld moeten worden. Maar dat die beschadiging
volgens het rapport nu gepaard gaat met een slechte klank is onjuist
gesteld. 5 grotere pijpen zijn te kort, en zullen verlengd moeten worden.
Van één pijp was en is de niet sluitende stemrol met binnen
sluitend gemaakt. Dat volgens het rapport enkele pijpen met
binnen verlengd zijn is uit de duim getrokken.

4) De stoppen van Holpip & heb ik opzettelijk niet te zwaar in de pijpen
laten gaan om scheuren van de tymnaden bij werking van het hout
als gevolg van de verwarming te voorkomen. Zoals ik in het
schrijven bij de rekening reeds opmerkte is die mogelijkheid er.
Mocht later blijken dat de stoppen te los zitten, dan zou dat bij
eventuele stemmingen verholpen kunnen worden.

Het gevaar dat volgens het rapport bestaat, dat bij temperatuurs
verschillen de pijpen vals worden blijkt niet te bestaan. Ik
NB heb maar een heel enkele pijp gevonden die echt vals was, wat
veroorzaakt kan zijn door losse stoppen of gescheurde tymnaden.

Verder is de ontstemming na verloop van een jaar ^{noemer} normaal te
6) De grote ongelijkheid van intonatie en toonsterkte bij Prestant &
heb ik niet kunnen constateren. Als die ongelijkheid alleen betrek-
king heeft op het onderste gedeelte van de Prestant, dan ik het
met het rapport eens zijn. De Prest. heeft daar ^{zelf} geen pijpen.
De 12 laagste pijpen van de Holpip worden ook gebruikt door
de Prestant ende Holp. heeft een andere en zachtere toon dan
de Prestant. Verder is op een enkele pijp iets aan te merken
wat de intonatie betreft,

maar die afwijking is niet zo erg dat de Prest. in zijn geheel
„ zeer ongelijk van intonatie en sterkte " genoemd moet worden.

1 De Gemshoorn 2 is inderdaad sterker in verhouding tot de andere
stemmen. Toch kan in het rolle werk die sterkte mij ten rolle
bevre digen.

8 De laagste pijpen van Sali coronaal 8 waren slecht van toon en
hoewel ik er veel moeite voor heb gedaan is het me niet gelukt
ze een behoorlijke toon te laten geven. In het schrijven bij de rekening
heb ik dat reeds medegedeeld en mag dus als bekend ~~beschouwd~~^{worden} verondersteld.
9 Octaaf 4 is vanaf fis 2 in enkele pijpen te sterk, maar lang niet alle.

10 Fleut 4 (niet Octaaf 2) is inderdaad ongelijk in intonatie en sterkte,
wat ik me ook heel goed bewust was, maar de verschillen heb ik niet
volledig weg kunnen werken. Aan de houten pijpen is, vooral wat de
intonatie betreft maar ook de sterkte, weinig te veranderen, wat
nog bemoeilicht wordt, door dat de voorslagen getijmd en gespikynd zijn,
waardoor ze voor bijwerken van de intonatie niet neg te nemen zijn.

11 Ik heb niet ien toets kunnen vinden die kwaaar liep. De Heer Meyer
(organist) heeft het afgelopen jaar ook geen test gehad met toetsen die
blieren hangen. Een periode waarin het klavier onder alle temperaturen
en atmosferise invloede zonder ^{hangen} storingen heeft gewerkt.

Temperatuurverschillen hebben hier dus geen verkeerde invloed
gehad, in tegenstelling met wat het rapport mogelijk acht.

Als hier nog storingen optreden zijn daarvoor de periodieke stemmingen.

12 De toetsen van het pedaal rammelen doordat de stalen plaat voor
achter aan de toetsen foutief zijn bevestigd. Ze moeten daar door te
sterk gespannen worden, waardoor de achterregel schief trekt.

Ik heb dat trachten te verbeteren, door de achterregel te versterken, maar
dat is blijbaar niet voldoende geweest. Het aantbrengen van draadveren
voor onder de toetsen zal hier een afdoen de oplossing geven.

Het vilt onder en boven de toetsen is vernieuwd.

L. RINKEMA
WOLDENDORP

13. Het klavier was voorspronkelijk slordig gemaakt, als het tenminste zo genoemd moet worden, en daar was weinig aan te verbeteren.

Het rapport noemt alle zwarte boven-toetsen verkeerd opgesteld, wat ik ten stelligste bestrijd. Een zwarte boven-toets is ^{iets} te ver naar achteren geplaatst, maar heb dit laten zitten, om beschadiging van het tijnvlak te voorkomen, waardoor opnieuw bevestigen bemoeilijkt zou worden. Verder zitten de zwarte toetsen goed opgesteld met soms een kleine afwijking.

Van 7 toetsen is het witte been beleg aan de achterkant iets te kort, wat ik met alle vrijmoedigheid te kort heb gelaten.

2 beschadigde voorplaatjes op de toetsen heb ik niet vervangen om het totale kleurverschil niet nog groter te maken. Nieuw ^{been} ~~been~~ beleg is er niet en oud is vergeeld en celluloid geeft te groot kleurverschil.

De totale ongelijkheid van kleur vond ik niet groot genoeg om te adviseren nieuw toetsbeleg aan te brengen.

14. Een lekje in de balg zal nog gedicht moeten worden.

15. Het plaatje van Salicionaal 8 ontbreekt niet, maar het opschrift daarop. Het opschrift heb ik op een papiertje geschreven en op het plaatje geplakt.

Het was me niet mogelijk een plaatje van dezelfde grootte te bemachtigen.

Dat verkeerde invloed van de hete luchtverwarming op het orgel niet denkbeeldig zijn, kan blijken uit de ervaringen die de organist

het afgelopen jaar met het orgel heeft gehad.

Alrijze winter hebben 2 registers zo zwaar gelopen, dat ze niet of bijna niet te gebruiken waren. Ze herstelden zich van zelf weer.

Tegen de kerstdagen lag het klavier plotseling onregelmatig en moest worden bijgesteld.

En paar pijpen van de Holpijp zijn soms - met altijd - erg ontstemd. De oorzaak daarvan kan niet zijn, dat de stoppen verzakt zijn, doordat ze niet vast in de pijpen sluiten. Dan zouden ze doorlopend ontstemd zijn. Het heeft er veel van dat ze losgelaten lijmnaden hebben.

Ik meen hiermee alle punten van rapport uitvoerig behandeld te hebben. Misschien wel te uitvoerig, maar beknopter kon ik niet.

Toech lijkt het me wel gewenst, alles nog eens mondeling door te nemen om de bedoeling van de restaur. comm. te vernemen.

Ik hoop dat dit nog de volgende week (16-21 Aug) plaats kan hebben, omdat ik daarna voor een week of 8 in Haarlem ben voor de plaatsing van een orgel. Met een lid van de restaur. comm., de Heer Katering heb ik hierover reeds gesproken deze week.

En klacht moet me nog van het hart.

Waarom hebt u pas in April, nadat ik in Maart op de onbetaalde rekening atteroude, het orgel laten onderzoeken, terwijl het al ruim 9 maanden klaar was.

NB Begin van het jaar had ik ruim de tijd gehad een en ander nog in orde te maken - Nu wordt het erg moeilijk.

Met hoog eekling
J. Rint